

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.42>

УДК: 336.1:336.7:631.1

С. В. Качула,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2540-862X>

В. В. Гетель,

*магістр кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9069-5098>

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ТА БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

S. Kachula,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance, Dnipro State Agrarian and Economic University*

V. Hetel,

*Master's student of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Dnipro State Agrarian and Economic University*

BUDGET FINANCING AND BANK LENDING AS TOOLS FOR THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX

В статті розкрито актуальні питання фінансування АПК України, зокрема його залежність від державної підтримки та кредитних ресурсів. Досліджено основні механізми бюджетного фінансування аграрного сектору,

а також проаналізовано їх вплив на розвиток галузі. Окрему увагу приділено питанням кредитування АПК, зокрема державній програмі «Доступні кредити 5-7-9». Досліджено світовий досвід фінансування аграрного сектору та доведено, що успішні моделі підтримки агробізнесу у США, країнах ЄС та Канаді базуються на комплексному підході, що поєднує субсидії, страхові механізми, низьковідсоткове кредитування та податкові пільги. Встановлено, що підвищення ефективності фінансування аграрного сектору потребує комплексного підходу, який включає оптимізацію державного фінансування, розширення доступу до кредитів, залучення альтернативних джерел фінансування та спрощення бюрократичних процедур. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення системи державної підтримки та кредитування, які сприятимуть покращенню фінансового стану аграрних підприємств та забезпеченню стабільного розвитку агропромислового комплексу України.

The article reveals the current issues of financing the agricultural sector of Ukraine, particularly its reliance on state support and credit resources. The main mechanisms of budget financing for the agricultural sector are studied, and their impact on the development of the industry is analyzed. It is established that the insufficient level of state support and the uneven distribution of funds between enterprises of different scales are significant obstacles to the sustainable development of agricultural production. Special attention is given to the issues of lending to the agricultural sector, in particular the state program "Affordable Loans 5-7-9." Its impact on the financial stability of enterprises is studied, and the main difficulties faced by agricultural producers when receiving financial assistance are also identified. It is established that high risks of insolvency, the complex procedure for issuing loans, and limited coverage of all segments of the agro-industrial complex remain key problems that complicate farmers' access to financial resources. The global experience of financing the agricultural sector is studied, and it has been demonstrated that successful models of agribusiness support in the USA, EU

countries, and Canada are based on an integrated approach that combines subsidies, insurance mechanisms, low-interest lending, and tax breaks. The implementation of best global practices could help improve the financial sustainability of the Ukrainian agricultural sector. It has been shown that increasing the efficiency of financing the agricultural sector requires an integrated approach, including optimizing state financing, expanding access to loans, attracting alternative sources of financing, and simplifying bureaucratic procedures. Based on the research, the following recommendations have been formulated: optimizing state financing, increasing the availability of credit resources, attracting alternative sources of financing, and simplifying the procedures for obtaining financing. The implementation of these measures will ensure the stable development of Ukraine's agro-industrial complex, enhance its competitiveness in the global market, and contribute to the country's food security.

Ключові слова: *бюджетне фінансування, кредитування, агропромисловий комплекс, державна підтримка, фінансова політика, державні програми, фінансові інструменти, державне регулювання.*

Keywords: *budget financing, lending, agro-industrial complex, state support, financial policy, state programs, financial instruments, state regulation.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одним із стратегічних напрямів економіки є розвиток агропромислового комплексу (далі – АПК) оскільки сільське господарство забезпечує продовольчу безпеку, займає значну частку і формуванні ВВП та відіграє важливу роль в експортних операціях країни. Але дієве функціонування, повоєнна відбудова та подальший сталий розвиток АПК значною мірою залежить від державної підтримки як з боку держави, так і з боку фінансово-кредитних установ.

В умовах сьогодення, коли більша частина бюджетних коштів направлена на обороноздатність країни, аграрії стикаються з низкою проблем, пов'язаних з

підтримкою з боку держави та кредитних установ. Це проявляється в недостатньому та неефективному розподілі бюджетного фінансування, обмеженому доступі малого агробізнесу до банківського кредитування у зв'язку з високими ризиками неплатоспроможності і, як наслідок, високими кредитними ставками.

З наукової точки зору, окреслена проблема потребує комплексного підходу щодо розробки механізмів ефективного бюджетного фінансування, покращення кредитної політики НБУ та впровадження новітніх фінансових інструментів підтримки АПК. З практичної точки зору, вирішення проблем сприятиме підвищенню конкурентоспроможності виробництва сільськогосподарської продукції, стабільному розвитку та адаптації до світових стандартів.

У зв'язку з цим, дослідження механізмів бюджетного фінансування та банківського кредитування, виявлення основних проблем та пошук шляхів їх вирішення є надзвичайно важливим як з наукової, так і з практичної точки зору. Формування ефективної та дієвої системи фінансової підтримки АПК як з боку держави, так і з боку кредитних установ, сприятиме сталому розвитку, зростанню конкурентоспроможності та інтеграції у світовий аграрний ринок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як і проблематиці бюджетного фінансування, так і банківського кредитування АПК України присвячені численні наукові дослідження. А. Білоченко [2], В. Галанець [4], К.Захожай та І.Кравченко [6], І. Явна та В.Ковалів [14] досліджують державну політику щодо підтримки сільського господарства України, в тому числі як під час воєнних дій в Україні, так і по їх завершенню, зосереджуючись на формуванні основних засад державного регулювання для сприяння розвитку агропідприємств та окремих виробників сільськогосподарської продукції. Автори аналізують обсяги та структуру державної підтримки та пропонують напрями її вдосконалення, підкреслюючи важливість диверсифікації джерел фінансування та пошуку нових механізмів підтримки аграрного сектору. Н.Танклевська та О.Синенко [10] узагальнюючи досвід провідних держав світу щодо розбудови та зміцнення фінансового механізму функціонування аграрних підприємств,

встановили, що ефективність фінансової системи аграрного сектору значною мірою залежить від державного регулювання, яке здійснюється через дотації, цінове регулювання, запровадження квот, кредитну та податкову політику тощо. Автори наголошують на необхідності адаптації зарубіжного досвіду з урахуванням української економіки та обмежених бюджетних ресурсів. Специфічним аспектам державної підтримки кредитування комерційними банками аграрного сектору в контексті сучасних умов присвячені праці О. Антонюк [1], С.Колотуха, Н.Гвоздей та О.Вінницька [7], О.Томілін та Л. Дорогань-Писаренко [11] та ін. Автори в своїх працях розглядають особливості кредитних відносин між аграрними підприємствами та комерційними банками, аналізують сучасні умови банківського кредитування та підкреслюють на необхідності державної підтримки щодо забезпечення доступу до довгострокових кредитних ресурсів.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, фінансове забезпечення АПК України потребує подальшого дослідження. Зокрема: розробку ефективних механізмів державної підтримки, які б враховували обмеженість бюджетних ресурсів та специфіку аграрного сектору; пошук альтернативних джерел фінансування та аналіз впливу сучасних викликів на фінансову стійкість підприємств АПК та розробку стратегій їх подолання. Подальші дослідження в цих напрямках сприятимуть формуванню ефективної системи фінансової підтримки АПК України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження ролі бюджетного фінансування та банківського кредитування як ключових інструментів розвитку АПК України, аналіз їх сучасного стану, виявлення основних проблем і розробка пропозицій щодо підвищення ефективності фінансової підтримки аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток АПК України є вагомим показником економічного зростання, забезпечення продовольчої безпеки та підвищення експортного потенціалу країни. Проте, ефективне функціонування аграрного сектору значною мірою залежить від рівня його

фінансового забезпечення, зокрема бюджетного фінансування та доступу до кредитних ресурсів.

К.Захожай та І.Кравченко [6] в своїй праці визначають бюджетне фінансування, як пряму фінансову підтримку державою виробників сільськогосподарської продукції, використовуючи для цього бюджетні ресурси. Вони розділяють державну підтримку на пряму, умовно-пряму і непрямую. До прямої відносять субсидії, умовно прямої – державні закупівлі, пільги на енергоресурси, державні програми і т.д., непрямой – закупівля сільськогосподарської продукції та продовольства для державних потреб, регулювання ринку виробництва шляхом проведення закупівельних і товарних інтервенцій із зерном, а також захист економічних інтересів агровиробників у зовнішньоекономічній діяльності [7].

І. Явна та В.Ковалів [14] стверджують, що фінансова підтримка аграрних підприємств є основним елементом державного регулювання розвитку аграрного виробництва але при умові раціонального використання виділених коштів.

А. Білоченко [2] визначає суттєвим аспектом фінансової підтримки АПК не лише визначення напрямків бюджетного фінансування, а й реальні обсяги виділених бюджетних ресурсів.

Бюджетне фінансування АПК – це сукупність заходів державної підтримки, спрямованих на забезпечення стабільного розвитку сільського господарства через виділення коштів з державного та місцевих бюджетів, що є одним із головних механізмів державного регулювання АПК, який сприяє модернізації, підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності. Основні форми бюджетного фінансування АПК наведено на рис. 1.

І хоча бюджетне фінансування є важливим механізмом підтримки стабільного розвитку АПК, підвищуючи рівень технологічного розвитку, сприяючи продовольчій безпеці а посиленню позицій на світовому ринку, воно має проблеми, головною з яких є обмежений обсяг бюджетних ресурсів. В Україні бюджетні кошти часто не покривають усіх потреб АПК, що ускладнює

впровадження програм розвитку, модернізації та інновацій у сільському господарстві (табл. 1).

Рис. 1. Основні форми бюджетного фінансування АПК

Джерело: сформовано автрами

Таблиця 1. Стан фінансування сільського господарства зі Зведеного бюджету України в 2018-2024 рр

Період	Видатки на сільке господарство, млн. грн.		
	Уточнений план	Виконання	% виконання
2018	13472,20	12456,90	96,42
2019	14576, 97	13436,79	92,17
2020	15269,96	13838,48	90,62
2021	17242,47	15660,53	90,82
2022	11420,93	9434,22	82,60
2023	11308,22	8997,25	79,56
2024	14047,32	12857,04	91,52
Темп росту 2024/2018, %	104,27	103,21	-
Темп росту 2024/2022, %	123,00	136,28	-

Джерело: сформовано автрами на основі [15]

За період 2018-2024 рр планові показники бюджетного фінансування сільського господарства жодного разу не було виконано. В середньому виконання планових показників становить 89,1%. З 2018 р по 2021 р видатки на сільське господарство зросло на 3203,63 млн грн або 20,5%. Але в 2022 р та 2023 р знизилось до 9434,22 млн грн та 8997,25 млн грн відповідно, що пов'язано з початком війни в Україні. В 2024 р видатки зросли але до рівня 2019-2021 рр не дійшли. Хоча темп зростання 2024 р до 2018 р становить 103,21%, а 2024 р до 2022 р – 136,28%.

Але крім недостаніх бюджетних ресурсів, до недоліків можна віднести те, що державне фінансування часто розподіляється нерівномірно серед аграрних підприємств різних розмірів та напрямів діяльності. В результаті, великі агропідприємства можуть отримати більшу частину державних субсидій і підтримки, в той час як малі фермерські господарства, що становлять значну частину в агросекторі, залишаються поза увагою. Крім того, процес отримання бюджетних коштів і фінансування в рамках державних програм часто супроводжуються надмірною бюрократією, складною документацією та тривалими процедурами, що знижує ефективність використання бюджетних ресурсів та ускладнює доступ аграріїв до необхідних коштів. Інформація, наведена в табл. 1, що політична нестабільність, зміни політики Уряду та, як в нашому випадку, воєнні дії призводять до змін у бюджетному фінансуванні державних програм аграрного сектору у зв'язку зі зміною пріоритетів у розподілі бюджетних коштів. Також бюджетне фінансування АПК часто не має чіткої стратегії розвитку на довгострокову перспективу і постійні зміни в фінансуванні бюджетних програм створює невизначенність для аграріїв, що ускладнює їх адаптацію до змін.

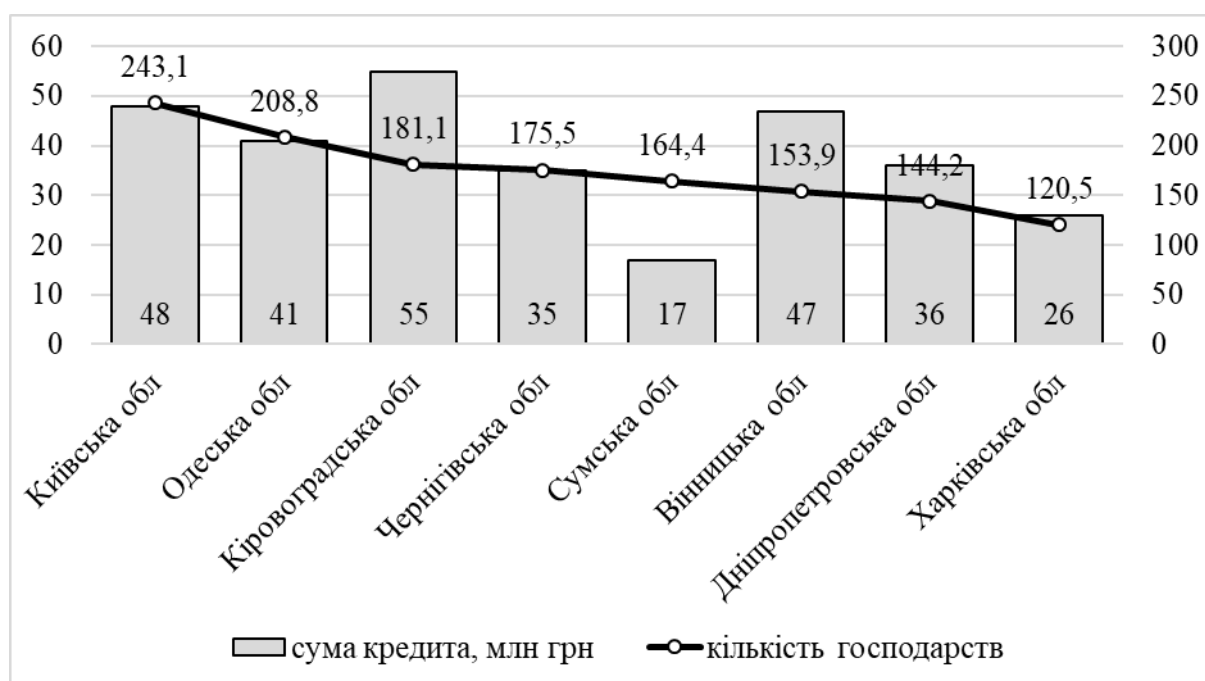
Кредитування є одним із основних інструментів підтримки аграрного сектора в Україні. Державні програми кредитування надають сільгоспвиробникам можливість отримати необхідні фінансові ресурси для розвитку, модернізації, впровадження нових технологій та забезпечення

поточних витрат. Однак вони мають як позитивні аспекти, так і низку проблем, що потребують вирішення.

У 2024 р в межах бюджетної програми «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» було заплановано виділення 18,0 млрд грн на надання державної фінансової допомоги суб'єктам підприємницької діяльності [5].

Одна з найбільш відомих та успішних програм кредитування, реалізована Українським державним фондом підтримки підприємництва за підтримки Президента та КМУ є державна програма «Доступні кредити 5-7-9». За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, за підсумками 2024 р 46% кредитів було отримано в межах даної програми. Протягом року більш як 13 тис сільгоспвиробників отримали майже 105 млрд грн кредитів, з них 9 тис – 47 млрд грн за програмою «Доступні кредити «5-7-9» А з початку 2025 р 549 господарств, які приймають участь у даній державній, профінансовано на 2,3 млрд грн (рис. 2) [9].

Рис. 2. Кредити, які отримали сільгосппідприємства по регіонам за програмою «Доступні кредити 5-7-9» з початку 2025 р

Для порівняння, в 2022 р найбільший обсяг кредитів отримали аграрії по Київській обл – 15,5 млрд грн; Вінницькій обл – 10,2 млрд грн; Кіровоградській обл – 8,6 млрд грн; Дніпропетровській обл – 6,8 млрд грн; Одеській обл – 6 млрд грн. Тобто, тільки виплачені кредити на початку 2025 р більші за весь період 2022 р зросли по Київській обл – 15,7 разів; Вінницькій обл – 15 раз; Кіровоградській обл – 21 раз; Дніпропетровській обл – 21,2 разів; Одеській обл – 34,8 разів.

Ціль державної програми «Доступні кредити 5-7-9» дозволяє підприємствам отримувати кредити для закупівлі сільгосптехніки, модернізації, розширення виробництва та забезпечення оборотних коштів. Ставка кредиту по даній програмі варіюється від 5% до 9% річних залежно від категорії позичальника та виду діяльності і при цьому за рахунок державного бюджету компенсується частина відсоткової ставки. Знижена відсоткова ставка, спрощена процедура отримання кредиту для малих та середніх агропідприємств все це переваги Програми але програма покриває не всі сільськогосподарські напрями, що є її недоліком.

Банки активно співпрацюють з державою щодо реалізації пільгових кредитних програм для аграріїв. Окрім традиційного кредитування, банківські установи надають фінансування через спеціалізовані аграрні фонди, які сприяють розвитку окремих сегментів аграрного ринку. Банки можуть надавати консультаційні послуги сільськогосподарським підприємствам щодо ефективного управління фінансами, зниження фінансових ризиків, а також підготовки бізнес-планів для отримання кредитів. Такі послуги допомагають аграріям правильно оцінювати фінансові потреби та ефективно використовувати кредитні ресурси.

Державна підтримка АПК в розвинених країнах здійснюється через систему фінансових, регуляторних та науково-технічних заходів, спрямованих на забезпечення стабільності та конкурентоспроможності сільського господарства. Вона включає прямі субсидії та дотації, що компенсують коливання ринкових цін і стимулюють екологічно чисте виробництво, а також цінову підтримку у вигляді гарантованих мінімальних цін і страхування ризиків. Важливим інструментом є пільгове кредитування та гранти на

інновації, доповнені податковими пільгами, зокрема зниженими ставками на землю, паливо та добрива. Значну роль відіграє фінансування наукових досліджень та консультаційних служб, що сприяє впровадженню новітніх технологій у сільське господарство [10]. Крім того, уряди підтримують експортну діяльність через субсидії та торговельні угоди, полегшуючи доступ на зовнішні ринки. Такі механізми широко застосовуються в межах Спільної аграрної політики ЄС, законодавства США (Farm Bill), програм Канади, що базуються на страхуванні ризиків, та стратегії Японії, яка акцентує увагу на захисті місцевих фермерів через високі імпорتنі мита. Сукупність цих заходів сприяє продовольчій безпеці, економічній стабільності та розвитку сталого сільського господарства.

У країнах Європейського Союзу державна підтримка агропромислового комплексу здійснюється в межах Спільної аграрної політики (Common Agricultural Policy, CAP), яка є однією з ключових стратегій ЄС і має на меті забезпечення стабільності сільськогосподарського ринку, підтримку доходів фермерів та розвиток сталого сільського господарства. CAP базується на двох основних стовпах: прямі виплати фермерам і програми розвитку сільських територій. Прямі виплати надаються фермерам відповідно до розмірів їхніх угідь та дотримання екологічних стандартів, що сприяє не лише економічній стійкості, а й екологічній відповідальності. Окремо діють механізми регулювання ринку, включаючи інтервенційні закупівлі, експортні субсидії та фінансові компенсації у разі криз. Розвиток сільських територій підтримується через інвестиції у модернізацію господарств, впровадження інноваційних технологій, охорону довкілля та покращення соціальної інфраструктури. CAP також передбачає суворий контроль за дотриманням екологічних норм, таких як скорочення використання пестицидів і збереження біорізноманіття. Загалом, така політика спрямована на баланс між економічною підтримкою фермерів, забезпеченням продовольчої безпеки та охороною навколишнього середовища.

Досить суттєвою є роль міжнародних фінансових інституцій в фінансовому забезпеченні АПК. Світовий Банк є одним з головних

міжнародних фінансових партнерів України в аграрному секторі, фінансуючи великі інфраструктурні проекти, пов'язані з розвитком сільських територій, покращенням водопостачання, енергозбереженням, а також підтримкою фермерів та аграрних підприємств. Програми підтримки включають: кредитування аграрних підприємств для розвитку інфраструктури, закупівлі техніки, збереження та переробки продукції; реалізацію аграрних проектів через надання довгострокових кредитів для розвитку сільського господарства та забезпечення продовольчої безпеки.

Європейський Інвестиційний Банк надає фінансову підтримку через інвестиції в інфраструктурні проекти, пов'язані з розвитком сільських територій та аграрного сектору, фінансуючи проекти, що стосуються екологічної сталості та інновацій в агросекторі – фінансування інфраструктурних проектів, таких як будівництво доріг, водопостачання та енергетична інфраструктура для сільських територій.

Міжнародний валютний фонд підтримує економічні реформи в Україні, у тому числі й у секторі агропромислового комплексу, надаючи фінансування у вигляді позик, які використовуються для стабілізації економіки та підтримки аграрного сектору.

Продовольча та сільськогосподарська організація при ООН активно залучає фінансові ресурси для розвитку сільського господарства в Україні, а потім надає гранти та технічну допомогу для розвитку екологічних, соціальних і економічних аспектів сільського господарства: гранти на розвиток екологічного сільського господарства; технічну допомогу для підвищення ефективності виробництва та доступу до ринків.

Перспективи вдосконалення інструментів державного фінансування та банківського кредитування АПК залежать від поєднання державної підтримки, ефективності фінансових установ та загального економічного середовища. Основні напрями вдосконалення включають:

1. Покращення державного фінансування АПК

- впровадження гнучких механізмів субсидіювання (компенсація процентних ставок, страхування ризиків);
- запровадження довгострокових програм фінансування фермерських господарств та малих агропідприємств;
- створення гарантійних фондів для зменшення ризиків комерційних банків;
- розширення можливостей аграрного фонду та залучення коштів міжнародних фінансових інституцій;
- субсидування страхових премій для захисту аграріїв від погодних ризиків;
- запровадження механізму страхування від коливань цін на агропродукцію;
- використання цифрових платформ для прискорення процесу кредитування;
- скорочення бюрократичних процедур для малих і середніх підприємств.
- використання блокчейну для контролю за цільовим використанням коштів;
- автоматизація видачі мікрокредитів через фінтех-платформи.

Розвиток інструментів фінансування АПК потребує комплексного підходу, що поєднує державну підтримку, ефективне банківське кредитування та сучасні фінансові технології, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українського агросектору на світовому ринку.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Результати дослідження підтвердили, що ефективне функціонування АПК значною мірою залежить від бюджетного фінансування та доступу до кредитних ресурсів. Аналіз показав, що державна підтримка аграрного сектору є вкрай важливою, проте її обсяги залишаються обмеженими, а рівень виконання бюджетних зобов'язань – нестабільним. Недостатність фінансування, нерівномірний розподіл коштів між аграрними підприємствами різних масштабів та бюрократичні перепони ускладнюють доступ сільгоспвиробників до

необхідних фінансових ресурсів. Кредитування аграрного сектору, зокрема державна програма «Доступні кредити 5-7-9», значно сприяє фінансовій підтримці підприємств. Проте, попри позитивні зрушення у сфері кредитування, високі ризики неплатоспроможності, обмежене покриття всіх сегментів сільського господарства та складна процедура отримання кредитів залишаються основними проблемами. На основі проведеного дослідження сформульовано наступні рекомендації: оптимізація державного фінансування – розробка довгострокових програм підтримки АПК, з урахуванням пріоритетів розвитку сектору, диверсифікація джерел фінансування та підвищення ефективності використання бюджетних коштів; підвищення доступності кредитних ресурсів – розширення державних програм кредитування, запровадження додаткових механізмів гарантування кредитів для малих і середніх агропідприємств, зниження процентних ставок через державне субсидування; залучення альтернативних джерел фінансування – розвиток аграрного страхування, кредитних кооперативів, залучення міжнародних інвестицій та фінансових інструментів, які сприятимуть сталому розвитку агропромислового комплексу; спрощення процедур отримання фінансування – зменшення бюрократичних перешкод у процесі отримання бюджетної підтримки та кредитів, цифровізація та автоматизація процедур. Впровадження цих заходів дозволить забезпечити стабільний розвиток агропромислового комплексу України, підвищити його конкурентоспроможність на світовому ринку та сприяти продовольчій безпеці країни.

Література

1. Антонюк О. Державна підтримка кредитування реального сектору економіки в Україні: реалії сьогодення. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 3(50). С. 386-392. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-58>
2. Білоченко А. М. Бюджетне фінансування та державна підтримка аграрного сектору. *Ефективна економіка*. 2022. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/100/102> DOI: <http://doi.org/0.32702/2307-2105.2022.6.14> (дата звернення 04.02.2025)

3. Власюк С.А., Цимбалюк Ю.А., Ролінський О.В., Колотуха С.М., Переполка Ю.В. Банківське кредитування як інструмент забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку підприємницьких структур аграрної сфери. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2023. Вип. 102(2). С. 156-167. DOI: <http://doi.org/10.32782/2415-8240-2023-102-2-156-167>
4. Галанець В. В. Необхідність забезпечення державної підтримки аграрного сектору економіки у воєнних умовах. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. № 2. С. 42-48. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.2.6>
5. Децентралізація: офіційний сайт. Бюджетні інструменти економічного відновлення та розвитку у 2024 році. Частина друга. URL: <https://decentralization.ua/news/17372>
6. Захожай К. В., Кравченко І. Й. Бюджетне фінансування сільського господарства в Україні. *Агросвіт*. 2019. № 22. С. 84-91. DOI: <http://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.22.84>
7. Колотуха С. М., Гвоздей Н. І., Вінницька О. А. Банківське кредитування аграрного сектору економіки як один із чинників економічної стійкості. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 5. С. 25-30. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2021.5.6>
8. Макогон В. Д. Державний бюджет воєнного стану: 2022. *Scientia fructuosa*. 2023. № 148/2. С. 59-66. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2023\(148\)06](https://doi.org/10.31617/1.2023(148)06)
9. Міністерство аграрної політики та продовольства України: офіційний сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/> (дата звернення 11.02.2025).
10. Танклевська Н., Синенко О. Можливості адаптації зарубіжного досвіду щодо покращення фінансового механізму функціонування аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2020. № 2. С. 221-232. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.2.27>
11. Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О. Банківське кредитування аграрного сектору економіки в ринкових умовах господарювання. *Інтелект XXI*. 2020. № 3. С. 112-116. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2020-3.22>

12. Халатур С. М., Павлова Г. Є., Качула С.В., Сітало Л. О. Антикризове управління малим бізнесом як запорука забезпечення фінансової стратегії та ефективності агровиробництва. *Агросвіт*. 2022. № 2. С. 10-17. DOI: <http://doi.org/10.32702/2306&6792.2022.2.10>
13. Чугунов І. Я. Фінансово-бюджетна політика як складова резильєнтності державних фінансів та соціально-економічного розвитку країни. *Демографія та соціальна економіка*. 2024. № 4. С. 113-127. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2024.04.113>
14. Явна І. В., Ковалів В. М. Державне регулювання процесів формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2024. № 78. С. 101-108. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-78-15>
15. Open Budget: Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/> (дата звернення: 11.02.2025).

References

1. Antonyuk, O. (2024), "State support for lending to the real sector of the economy in ukraine: today's realities", *Stalyj rozvytok ekonomiky*, vol. 3(50), pp. 386-392.
2. Bilochenko, A. (2022), "Budget financing and state support of the agricultural sector", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 6, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/100/102> (Accessed 05 Feb 2025).
3. Vlasiuk, S. A., Tsymbalyuk, Yu. A., Rolinskyi, O. V., Kolotukha, S. M. and Perepolka, V. Y. (2023), "Bank lending as an instrument for ensuring investment and innovation development of business structures in the agrarian sphere", *Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho natsional'noho universytetu sadivnytstva*, vol. 102(2), pp. 156-167.
4. Halanets, V. V. (2022), "The need for state support of the agricultural sector of the economy in military conditions", *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk*, vol. 2, pp. 42-48.

5. Decentralization: The official site (2025), “Budgetary instruments for economic recovery and development in 2024. Part Two”, available at: <https://decentralization.ua/news/17372> (Accessed 4 Feb 2025)
6. Zakhochay, K. and Kravchenko, I. (2019), “Budget financing of agriculture in Ukraine”, *Ahrosvit*, vol. 22, pp. 84-91.
7. Kolotukha, S., Hvozdiei, N. and Vinnytska, O. (2021), “Bank lending to the agricultural sector of the economy as one of the factors of economic sustainability”, *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol. 5, pp. 25-30.
8. Makohon, V. (2023), “State wartime budget: 2022”, *Scientia fructuosa*, vol. 148/2, pp.59-66.
9. The official site of Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine (2025), available at: <https://minagro.gov.ua/> (Accessed 11 Feb 2025).
10. Tanklevska, N.S. and Synenko, O.O. (2020), “Opportunities for adaptation of foreign experience about improvement of the financial mechanism of functioning of agrarian enterprises”, *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk*, vol. 2, pp. 221-232.
11. Tomilin, O. and Dorogan-Pysarenko, L. (2020), “Bank lending to the agricultural sector of the economy in market conditions of economy”, *Intelekt XXI*, vol. 3, pp. 112-116.
12. Khalatur, S., Pavlova, H., Kachula, S. and Sitalo, L. (2022), “Anti-crisis management of small business as a guarantee of providing financial strategy and efficiency of agricultural production”, *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 10-17.
13. Chugunov, I. (2024), “Financial and Budgetary Policy as a Component of the Resilience of State Finances and Socio-Economic Development of the Country”, *Demohrafiia ta sotsial'na ekonomika*, vol. 4, pp. 113-127.
14. Yavna, I. V. and Kovaliv, V.M. (2024), “State regulation of the processes of forming the financial potential of agricultural enterprises”, *Visnyk LTEU*, vol. 78, pp. 101-108.
15. Open Budget (2025), “State budget web portal for citizens”, available at: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/> (Accessed 4 February 2025).

Стаття надійшла до редакції 15.02.2025 р.